

ХРИСТО БОТЕВ СЪРБИЯ И НАШЕТО ОСВОБОДИТЕЛНО ДВИЖЕНИЕ

Част 0 от „Вестник „Знаме““

chitanka.info

Букурещ, 3 априлия

На Балканският полуостров живеят две главни племена, в ръцете на които се намират двата края на онзи гордиев възел, когото ние сме привикнали да наричаме *Возточен въпрос*. Тие племена са българският и сръбският народи, които, както по географическото свое положение, така и по своята уважително многочисленост са обърнали вече на себе си вниманието на Европа, а със своя характер и трудолюбие са спечелили общественото мнение и симпатиите на сичкият почти образован свят. България и Сърбия са прави и законни наследници на европейският Кашемир, а тие две сестри отдавна вече са в състояние да кажат на своите белисани и червисани стари съседки, че тие са двете хубавици, които трябва да разделят ябълката на раздорът и отдавна вече би трябало да плеснат с ръце и да се прерърнат в името на братството, на свободата, на равенството и на оние демократически начала, на които е основан животът и на българинът, и на сръбнът. Но причината, дето тие две млади и прекрасни сили стоят и досега една срещу друга и не вършат почти нищо друго, освен това, че обтягат краищата на възелът и с това още повече затрудняват неговото развезване, е онова тайно и кокетливо недоверие, което е посеяла между тях историята на тяхното гнуснаво преминало и което и днес даже се възбужда от женихите и на едната, и на другата сестра. Разбира се, че ако това положение на младите хубавици и това безумие на техните филологически куртизани-политици се продължи още няколко време (да не казваме няколко години), то твърде естествено нещо е, че ще да се намери някоя стара и умна държава, която да раздели черупките на орехът между препиращите се и за своята услуга да изяде сама ядката.

Наистина, скръбно нещо е да погледне човек на положението, на антипатиите и на неискрените стремления и отношения на двата братски народа, но сичкото това е станало вече факт, когото ние не можеме да оставим да избегне вниманието а нашата революционна партия и на оние наши братия, които твърде много нещо очакват от Сърбия. Защо да си закриваме очите пред истината, когато оние, които разделиха нещастната Полша, се приготвяват да извършат тая съща операция и над трупът на Турция? Защо да мълчиме и да скриваме своите слабости, когато вътрешните наши нещастия се умножават от

ден на ден и когато за изходът из това страшно положение у нас не остава друго нищо, освен с огън и с меч да разчистиме пътят към своето спасение? Ние сме казвали и казваме, че дордето се не обяснят и не изравнят отношенията ни със Сърбия, то никакъв съюз и никакво споразумение е невъзможно между южните славяни. Ние ще да се лъжеме и ще да лицемериме един пред други дотогава, дордето настане часът на нашето окончателно унищожение. На кого ще да се обрушат тогава проклятията на свободата и на човечеството? Кой ще да бъде отговорен пред съдът на историята?

Още от началото на своето съществуване и досега Сърбия е била неискрена към българският народ. Нейните всевъзможни правителства от Милоша и до Милана, освен че не са желали никога да ни помагат, за да смъкнем от шиите си варварският турски ярем, но сякога почти са се старали да възпрепятствуват на нашето освобождение и сякога почти са гледали да се възползват от нашето доверие, от нашите сили и от нашата кръв. Във времето на частните български въстания в 1838, 39, 40 и 41 години Милош се е отнесъл твърде подло към нещастните наши въстаници. Въстанието при Шаркьой, което е броило в себе си повече от 20 000 бунтовници, е било усмирено от „освободителят на Сърбия“, От една страна, той възбрани сяка една помощ от страната на сръбският народ, а от друга страна, изпроводи своят министър Петрониевича да убеди въстаниците да се разотвдат по къщята си. После това Петрониевич и един представител от въстаниците отидоха в Цариград да се молят на султанът да облекчи робското положение на раята, но това ходене нема никакъв успех. „Българите би издействували за себе си нещо повече, говори руският генерал Липранди, ако да не би било вмешателството на Милоша, на което се тие довериха така сляпо. Милош е гледал да угоди повечето на султанът, нежели на българите.“

Това същото ние видиме и в Нишкото въстание, при което в онова време се присъединили въстаниците из Видинският пашалък, из Шаркьой и из Враня. „Когато въстанието стана страшно, говори дак генерал Липранди, Мустафа паша Нишки се обърна с най-убедителна просба към Милоша да уговори българите за неговата полза. Милош тутакси събра сенат и, ако мнозина искат да кажат, че той е покровителствувал това въстание, сръбското правителство реши да пази пълно невмешателство. Милош обнародва един указ, чрез когото

запретяваше сяко едно намисание в работите на българите и, за да прекъсне сяко едно сношение с въстанието, огради границите си с войска.“ В това време свирепите турски войски изгориха повече от 150 български села и произведоха такива страшни и отвратителни зверства, каквито се не срещат даже и в най-черните страници на нашата история. И сичкото това е произлязло из благодарност към святата кръв на нашите „бекяри“, която тие така юнашки проляха за свободата на Сърбия! А историята мълчи за това!

Още по-неискрена роля е играл в това отношение синът на Милоша, когото Сърбия и до днес оплаква. „Великият Михаил“ е правил това същото, което е правил и баща му, с тая само разлика, че от нашето глупаво доверие той е можал да извлеча полза барем за себе си. За нас са памятни годините 1862 и 1867, в които Сърбия се подигра така небратски с нашите най-светли чувства. Правителството на Милоша събра в 62 година няколко хиляди българи под предводителството на Иля и на Раковски, обеща им се да им даде помощ и оръжие и да ги пусне да преминават през границите, за да произведат въстание на Балканският полуостров; а всъщност неговите намерения бяха да уплаши само Турция и без капка кръв да придобие белградските крепости. Като извърши тоя свой знаменит подвиг, тогавашното правителство се постара да скара българските предводители и, за да изпълни желанието на Турция, проводи своите „братя бугаре“ да си оплакват дните и годините. Това същото произлезе и в 1867 година.

Когато Сърбия видя, че българските патриоти се приготовляват вече сами да вдигнат народът на въстание, и когато нашите юнашки чети й известиха това с връщанието си от Балканът през нейните граници, то правителството на Михаила науми да се възползува и от това сгодно обстоятелство. То влезе в споразумение с българските патриоти в Букурещ, събра и състави знаменитата българска легия и захвана изново да плаши Турция с всеобщо въстание на Балканският полуостров. Секиму е вече известен печалният изход на тая смешна комедия. Сърбия изгони турците из Белград, но с това заедно изгони из себе си и българското доверие. Оттогава и досега тя се не е погрижила никак да поправи своите погрешки, а напротив, в сяко едно отношение е показвала своята неискреност към назе. После катастрофата при Топчи дере регентството, а особено Блазнавац, който искаше да играе в

миниатюрен вид ролята на Бисмарка и който считаше Сърбия за Пиемонт на южнославянското обединение, употребяваше твърде гнуснави средства за постиганията своите цели. От една страна, той лъжеше и подкупуваше нашите „патриоти“, т.е. хвърляше кости на оние псета, които в противен случай би лаяли против него, а от друга страна, с помощта на идиотическата и шарлатанската Милош Милоевичева компания разшири и усили до такава степен пропагандата на сърбизмът в западните краища на нашето отечество, щото при сичките прикрития от страната на подкупените, българският народ, а особено неговата емиграция, от която мнозина познаваха Блазнаваца още от времето на легията, с ужас забележи подлите стремления на мечтателите на Душановото царство; така щото това, което доскоро беше само едно просто предположение, една проста проблема, днес стана вече факт и аксиома, която не могат да не забележат даже и искрените и честните патриоти на сръбската Омладина.

Ако белградската журналистика и да се занимава повечето с Китай и Япония, отколкото с делата и със страданията на своите поробени братия, и ако и очевидно и да избягва въпросът за отношенията на Сърбия към българският народ, но последната народна скупщина изяви негодуванията на сръбският народ към досегашната политика на неговото правителство и това ни дава право и надежда да мислиме, че при такава една скупщина и при едно либерално, активно и патриотическо правителство Сърбия ще може да поправи своите исторически погрешки и сближението на южните славяни ще да влезе в своят естествен път. Дотогава сяко едно обещание от страната на сръбските патриоти ще да бъде за назе лъжа и лицемерие, а сяка една дума за съжаление — присмех на нашите страдания.

Дотука ние свършаме своите обвинения към Сърбия за нейните неискрени към нас отношения, а допъти ще да се повърнем да видиме на какви основания тие би могли да се изравнят. Въпросът е важен и ние се надеем, че няма да дотегнеме на читателите си.

Издание:

Вестник „Знаме“, 1874-1875

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.